

DEMOKRACIJA

Leto XI. - Štev. 43

Trst - Gorica, 25. oktobra 1957

Izhaja vsak petek

Propaganda in dejstva

4. oktobra letos je naša zemeljska obla dobila svojega prvega umetnega spremeljvalca. Satelit so izstrelili Sovjeti, ki so ta uspeh svojih znanstvenikov takoj izkoristili v propagandne namene. Njihov satelit naj bi s svojim kroženjem ne dokazoval samo sposobnost sovjetske znanosti, temveč sploh nadrednost sovjetske družbene ureditve, moč, srečo in blagostanje sovjetskega človeka. Z eno besedo, to naj bi bila živa in nepobitna priča v vsakem pogledu boljšega in popolnejšega sveta.

Toda ali je tudi res tako? Ali to propaganda podpira odgovarjajoča dejstva?

Prav ta mesec ko rdeča luna še vedno ovija našo oblo z novimi in nevidnimi obroči, se spominjamo lanske vstaje madžarskega ljudstva. Spominjamo se lanskega razpleta na Poljskem. Ali naj bi ti dogodki izgubili ves svoj pomen samo zaradi bledega soja, ki ga meče na naš planet najnovejši in najmanjši sovjetski satelit?

Poljaki se prav gotovo niso dvignili proti staremu stalinizmu vodu zaradi tega, ker bi bili zadovoljni. V blagostanju živijo ljudje ne tvegajo življenja za nekoliko večjo skorjo kruha, kakor so to storili poljski delavci. Z nastopom v Poznanju so razkrili svojo bedo, in vse kar je sledilo, je bilo samo neizogibna posledica. Staro vodstvo se je moralo umakniti, osovraženi maršal Rokossovski se je vrnil v Sovjetsko zvezo.

Prisel je Gomulka. Ta je veliko obetal, toda bil je in ostal je komunist. Zato ni moglo slediti drugega kot novo razočaranje, in nedavni študentski nemiri v Varšavi prav gotovo niso dokazovali, da bi bila mladina zadovoljna, pogoste delavske stavke pa da bi bili delavci srečni in pošteno oskrbljeni z vsem, kar potrebujejo oni in njihove družine.

23. oktobra, torej pretekli terek, smo se pa spominjali začetka madžarske vstaje. Kaj so zahtevali budimpeštanski študentje in delavci? Oblast socialistično, toda ne komunistično totalitarno usmerjenega Imre Nagyja, revizijo druge gospodarske petletke, javni proces proti zločinskim načelnikom politične policije, Matiji Farkasu, objavo trgovinskih sporazumov s Sovjetsko zvezo, sploh ureditev razmerja s Sovjetsko zvezo na osnovi popolne enakopravnosti in državne suverenosti. Vse to pa je preveč zahtevala po ponovni vzpostavitvi duhovne svobode, pravne sigurnosti in odpravi terorja tajne policije. Kasneje se je pojavila še zahteva po priznanju in uvedbi večstrankarskega političnega sistema.

Nobenega dvoma ne more biti, da kaj takega ne želijo ljudje, ki bi bili zadovoljni s tem kar imajo. Nič se ne poudaja v sigurno nevarnost, če ga na to ne prišli stiska, katere ne more več prenašati.

In kako so na vse to odgovorili nosilci takratne oblasti, sovjetske sluge, katerih duhovni in politični nasledniki še danes gospodarijo na Madžarskem? So delavcem dovolili, da protestirajo in stavkajo, so ugodili njihovim tako rekoč enoglasnim in s skrajno poštrevolnostjo podkrepjenim zahtevam?

Kaj takega jim ni prišlo niti na um. Ko so se demonstrantje 23. oktobra približali radijski postaji, so policijske enote streljale. Kri je pordečila budimpeštanske ulice, ki so naslednje dni bile priča strahoti za strahoto, pa tudi pri-

merom velikega junaštva in samopožrtvolnosti.

Ko prvo nasilje ni moglo ustaviti vala maščevalcev, so se zagovorniki režima, pa tudi pripadniki sovjetske vojaške sile umaknili. Po svobodi in boljši bodočnosti hrepeneče množice so pustili, da so se predale varljivemu upu v skorajšnje uresničenje svojih sanj. Medtem pa so se skrito pripravljali na neusmiljeni povračilni udarec.

Kratko je trajala utvara o svobodi, pa čeprav zagrenjena s pogledom na kupe mrtvih, ki so padli kot žrtve upora proti tiraniji, in skrbmi za neposredno bodočnost. 4. novembra zjutraj so na Budimpešti in druga središča madžarskega odpora navalile pojačane sovjetske sile. Drobile in gazile so vse, kar jim je bilo na poti.

Njihovo delo ni bilo lahko, kajti proti njim je bilo vse prebivalstvo, z rano ob rami so se borili delavci, kmetje in izobraženci, pred vsemi pa mladina. Toda, zahvaljujoč svoji premoči, so sile tiranije postopoma le nadvladale. Na Madžarskem sta zavládala tišina pokopanih in red kaznilnic. Tako je še danes. Vlada, ki uživa zaupanje in podporo Sovjetov, ne uživa podpore in zaupanja lastnega ljudstva.

Ali naj bi tudi to dokaz, da je v rdečem svetu vse v redu, da je to res boljši in popolnejši družbeni red, kakor trdijo tisti, ki nam priporočajo, da gledamo v umetni satelit, ne pa na to, kar se dogaja na zemlji?

Ne pozabimo. Tako so govorili tudi farizeji, ki so dejali: »Poslušaj me, kaj govorim, in ne glej me, kaj delam.«

Tudi umetna luna ne more preslepiti te resnice, s svojim hladnim sijem ne more izpremeniti govorice teh dejstev.

Prelom med Bonnomo in Beogradom

Jugoslovanska vlada je predzadnji terek priznala vzhodnonemško komunistično vlado.

Po zbliznanju med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo je bilo sicer ta korak pričakovati, toda splošno so menili, da se to ne bo zgodilo še tako hitro. Zahodna Nemčija je namreč nedvoumno posvarila Beograd, da bo v takem primeru pretrgala medsebojne diplomatske stike. To je izrecno priznal bivši jugoslovanski veleposlanik v Bonnu, ko so mu novinarji postavili zadevno vprašanje.

Vključ elementom, s katerimi je razpolagala, pa je beogradska vlada le menila, da Zahodna Nemčija ne bo uresničila svoje pretnje. Zato je takoj po zahodnonemških parlamentarnih volitvah priznala Vzhodno Nemčijo. Beogradske komentatorji so se celo hvalili, da je bil trenutek za to diplomatsko potezo izredno spretno izbran, kajti po parlamentarnih volitvah so morali v Zahodni Nemčiji najprej izvoliti kanclerja in šele ta bo sestavil vlado, katera naj bi odgovorila na jugoslovanski korak. Beograd je torej vedel, da bo svojim priznanjem Vzhodne Nemčije izzval v Bonnu zelo veliko nevoljo, toda na drugi strani je bil prepričan, da se bodo dotlej, ko naj bi zahodnonemška vlada sklepala o morebitnih povračilnih ukrepih proti Jugoslaviji, duhovi že zelo pomirili. Beograd je tudi ra-

Britanska kraljevska dvojica in ministrski predsednik Mac Millan v ZDA

Pogovori britanskega zunanjega ministra Selwyn Lloyda z ameriškim državnim tajnikom Foster Dullesom, obisk britanske kraljevske dvojice v Združenih državah in nedavni prihod britanskega ministrskega predsednika Mac Millana v Washington dokazujejo, da se prijateljstvo in sodelovanje med Veliko Britanijo in Združenimi državami resno razširja in pogloblja. Težiče teh diplomatskih stikov na visoki ravni bo prav gotovo v razgovorih med Eisenhowerjem in Mac

Obletnica madžarske revolucije

Ob obletnici splošnega upora vsega madžarskega naroda, ki mu je bila živ in vzpodbujajoč vzgled revolta poljskih delavcev in dijakov v Poznanju proti komunističnemu totalitarnemu režimu in njegovemu brutalnemu nasilju nad celokupnim narodom, se Slovenska demokratska zveza v Trstu, kot predstavnik demokratskih Slovencev

klanja stoletnemu žrtvu madžarskih delavcev, dijakov, kmetov in izobražencev, ki so padli pod boljševiškim tanki in topovi za svobodo, človeško dostojanstvo in resnico;

obsoja cinični, vsakemu človeškemu pravu v obraz bijoč napad in pohod boljševiške vojske na madžarski narod in njegovo domovino;

obžaluje, da niso Združeni narodi preprečili groznega pokola madžarskih borcev za svobodo in da so prepustili madžarski narod njegovim krvnikom.

SLOV. DEMOKRATSKA ZVEZA

Millanom. Odgovorna predstavnika obeh držav bosta obravnavala zlasti dve vprašanji: položaj, ki je nastal po izstrelitvi sovjetskega umetnega satelita in kritično napetost na Bliznjem vzhodu.

Predvidevajo, da bosta Eisenhower in Mac Millan ob tej priliki naslovila Kremlju novo opozorilo. Skupno izjavo sta baje že sestavila Dulles in Selwyn Lloyd. Sovjetske voditelje bodo opozorili, naj si ne delajo utvare, da bi mogli s sedanjo ustrahovalno gonjo preplašiti in razcepiti zahodne zaveznike. Edini učinek te sovjetske ustrahovalne gonje naj bi po angloameriškem mnenju bil, da se bo na Zahodu še bolj okrepilo prepričanje o potrebi nadaljnje krepitve medsebojnih vezi in skupne obrambe sile, kar je edino sigurno jamstvo za ohranitev vsakršne nevarnosti napada. Izjava bo omenjala tudi razorožitveno vprašanje ter bo poudarjala, da je to preizkusni kamen, ki naj pokaže, ali se da mednarodno napetost res zmanjšati.

Britanska vlada je tudi proučila novi načrt za britansko-ameriški sporazum o znanstvenem sodelovanju. Po tem načrtu naj bi združili vse znanstvene vire Združenih držav in Velike Britanije, tudi tiste, ki zadevajo atomsko področje. Raziskavanja obeh dežel bi vzporejalo posebno tajništvo, v katerem bi bili zastopniki obeh dežel, kot je to že bilo med zadnjo svetovno vojno. Britanska vlada sodi, da bi bil ameriški kongres, po sedanjih znanstvenih uspehih Sovjetske zveze, morda pripravljen sprejeti Mac Mahonov zakon, ki prepoveduje ameriški vladi, da bi seznanjala druge dežele z lastnimi atomskimi izsledki.

Tudi ta načrt je eden izmed predlogov, ki jih Mac Millan prinaša Eisenhowerju. Zato ga na njegovem potovanju spremlja jo trije atomski strokovnjaki, med njimi sam predsednik britanske komisije za atomsko energijo.

Mac Millan naj bi nadalje predlagal, da Združene države pristopijo kot redna članica k Bagdadski zvezi, s čemer bi učinkovito prispevale k obrambi miru na tem področju. Zdaj Združene države samo sodelujejo v gospodarskem odboru in odboru za pobijanje prevratništva, niso pa član Bagdadske zveze.

Tito v Moskvo, Kardelj v Grčiji

Kardelj se ta teden mudi v Atenah, kjer se razgovarja z grškimi državniki o problemih grško-jugoslovanskega sodelovanja, zlasti pa o vprašanju balkanskega zavezništva. V Balkanski zvezi so se za obrambo lastne neodvisnosti svoječasno združile komunistična Jugoslavija, kraljevina Grčija in republika Turčija. Zaveznitvo pa je zadnji dve leti kazalo vse večje znake slabosti, lahko bi rekli razpadanja. Njegovo osnovo je posebno v zadnjem času spodkopaval romunski predlog za balkansko konferenco, na kateri naj bi poleg Bolgarije, Rumunije in Albanije, ki so sovjetski sateliti, sodelovale še sredinska Jugoslavija in severda Grčija ter Turčija, ki sta članici Atlantskega pakta. Jugoslavija je to romunsko ponudbo sprejela, medtem ko sta jo Grčija in Turčija odklonili. To sta storili, ker sta v njej popolnoma pravilno videli očiten manevar, s katerim Sovjetska zveza skuša na Balkanu in v Mali Aziji brez borbe predreti obrambo atlantskih držav.

Jugoslovanski ministrski podpredsednik Kardej naj bi zdaj v Atenah skušal vsaj Grke prepričati o koristnosti takšne splošne balkanske konference. Sodi pa, da v tej nalogi najbrž ne bo uspel, čeprav je bil grški kralj že nekajkrat Titov gost, kakor se je tudi Tito že mudil v Grčiji. Balkanska solidarnost bo še vedno ostala odprti problem in še marsikdo se bo ob njem spotalnil.

Ko se Kardelj vrne domov, se bo pa Tito podal v Moskvo, kjer bo na čelu jugoslovanskega odposlaništva prisostvoval slavnostim proslave štiridesetletnice oktobrske revolucije. Na tej poti ga bo spremljal cel sprevod visokih osebnosti, tako da bo njegov obisk izrazita manifestacija komunistične solidarnosti, kateri se Titov režim nikdar ni in tudi ne bo odrekel.

Francoska kriza še ni rešena

Francoska vladna kriza traja že več kot tri tedne in še vedno ni videti, kako jo bodo rešili. Ena politična osebnost za drugo odklanja mandat za sestavo vlade, oziroma ga je, v kolikor ga je sprejela, zopet vrnila. In tako so končno zopet prišli na socialističnega voditelja Molleta, ki je načeloval prejšnji vladi, ki je padla zaradi alžirskega vprašanja, medtem ko je sedanja vlada v ostavki zaradi svojih gospodarskih zakonskih načrtov. Obe ti dve vprašanji sta še vedno glavni kamei splošne francoske politike.

Predsednik republike je zaupal Molletu to nalogo pretekli terek, po daljših posvetovanjih, ki jih je imel z desničarjem Pinayem. V kolikor bi dosegli sporazum med socialisti in Pinayev o stroju, bi Mollet v parlamentu lahko dobil potrebno večino.

Napovedujejo, da bo Mollet uspel, da ga bo poslanska zbornica potrdila kot mandatarja za sestavo vlade. Od podpornih radikalov in krščanskih demokratov pa naj bi Mollet poskušal sestaviti kompromisni program, ki bi ga zbornica potrdila. To pa ne bo lahko, kajti težko se bo sporazumeti o Alžiriji in novih davkih, ki jih Mollet kot socialist potrebuje za izvedbo svojih socialnih načrtov in rešitev težkega gospodarskega stanja. Prav na tem področju postaja položaj vsak dan bolj nevzdržen in množijo se znaki sindikalnega vrenja ter nezadovoljstva delavskih množic.

Vladne krize so v Franciji kronična bolezen. S pomembno težo vplivajo na vso zahodno zunanjo politiko. Zaradi nesoglasij v Severni Afriki take krize gotovo niso v korist francoskemu ljudstvu. Zbliznanje strank je edino zdravilo.

Beograd zadovoljen z jugoslovansko-italijanskimi odnosi

Predsednik zunanje-političnega odbora jugoslovanske skupščine, Veljko Vlahović, je preteklo nedeljo imel v Beogradu volilni govor, v katerem je izrazil svoje zadovoljstvo nad ugodnim razvojem jugoslovansko-italijanskih odnosov. Dejal je, da je jugoslovansko-italijanska meja danes ena najbolj odprtih, kar dokazuje velik osebni promet, ki se preko nje razvija.

V ostalem delu svojega govora je Vlahović v glavnem polemiziral z Zahodno Nemčijo, ki je prekinila svoje diplomatske odnose z Jugoslavijo, ker je Jugoslavija priznala vzhodnonemško vlado.

Rdeča luna - posnetek egiptovskih piramid

Dne 4. oktobra je Sovjetija presenetila ves kulturni svet s svojim prvim satelitom, ki od tega dne dalje obkroža našo zemljo kot umetna luna tik ob meji zemeljske atmosfere z veliko hitrostjo. »Rdeča luna«, kakor so zahodni astrofiziki krstili čudovito kroglo, ima dva radijska oddajnika, ki natančno sprejemnikom na naši zemlji natančno pot satelita.

Sovjeti so svoj umetni satelit pogladi v vsemirje s pomočjo rakete. V vsemirju bo satelit krožil okrog naše zemlje nekaj mesecev ali pa tudi še dlje, če ga ne ustavimo in s tem tudi uničijo meteorski drobel. V vsakem primeru pa se bo njegova hitrost čedalje manjšala. S tem bo zašel v zemeljske zračne plasti, ki ga bodo zaradi drgnjenja onesposobile.

Posebnost »rdeče lune« pa ni zgolj dejstvo, da kroži okrog naše zemlje. Da se bo to zgodilo prav v geofizičnem letu 1957-58, so nam učenjaki že davno napovedali. Značilna pa je zahodna reakcija na pionirsko rusko iznajdbo. Posebno v Ameriki se se hudo razburili. Veliki časniki so govorili celo o sramoti za Združene države, ki da so si vzapravile volilno vlogo na področjih znanosti in tehnike. V parlamentu je prišlo do ostrih napadov. Sam predsednik Združenih držav je nastopil v televizijski oddaji in pojasnil javnosti vso zadevo.

Zakaj taka čudna reakcija na vsekakor razveselljivo doživetje človeškega duha? To vprašanje nas bi moralo zanimati že

zato, ker odstrel umetnega satelita ne služi vojaškim namenom. Ali so uresničeni dosegli Sovjeti, Američani, Angličani ali kdorkoli, ni pri treznem razmišljanju prav nič važno. Zato je ameriška reakcija tem manj razumljiva. Odstrel »rdeče lune« prav gotovo ni tako važna stvar, da bi moral od sedaj dalje Zahod kloniti glavo.

Vsaka večja država, ki bi bila pripravljena žrtvovati obilico denarja in dela ter osredotočiti vse svoje sile uresničenju umetnega satelita, bi pionirsko delo opravila z istim uspehom. Saj pri tem ne šteje en sam napor, pač pa seštevček vseh naporov, ki lahko edini dokažejo civilizatorično moč nekega naroda.

Ce Amerika izgublja živce, potem se je sovjetska propaganda tirada z umetnim satelitom popolnoma posrečila. Če ameriški državljani pozabljajo za koliko bolje mu gre politično, duhovno in stvarno od sovjetskega podložnika samo zato, ker so Sovjeti za šest mesecev ali še manj prehiteli v eni znanstveni panogi Zahod, potem so se izplačale težke milijarde rubljev, ki so si jih morali od ust pritrgeti sovjetski podložniki za utrditve suženjskega komunističnega ustroja.

Sovjeti s svojim skrajnim državnim kapitalizmom niso stremeli ne v preteklost in še manj v sedanjost za tem, da bi svojemu narodu ustvarili najnujnejšo blaginjo, svobodo in demokracijo. Sovjetom se ni treba ozirati, kakor je v to primoran Zahod, na zdravo porazdelitev mo-

či in sredstev za resnični napredek, kakor je v to primoran Zahod. Če ljudje v Sovjetiji že 40 let garajo in se mučijo, strajajo in se valjajo po luknjah in se gnetejo po deset in več v enem samem prostoru in je njihovo življenje slabše od življenja živali po naprednih državah, potem se tak ustroj pač ne sme ponášati s katerimkoli izumom, ki samo še več njihovo siromštvo.

Ob teh razmišljanjih nam nehote uha-jejo misli štiri tisoč let nazaj, ko je egiptovski narod suženjsko gradil piramide samo zato, da je bilo ustrezno faraonski madutosti.

Totalitarni ustroji potrebujejo stalno nekaj, s čimer lahko lastne in tuje narode odvračajo od grenkih življenjskih stvarnosti svojih podložnikov. Tako je počenjal Mussolini, tako tudi Hitler in nič drugače se ni obnašal Stalin, katerega danes posnema Hruščev. Hruščev je sprožil svojo aluminijasto kroglo ne zaradi znanstvenih pridobitev, ne zaradi zboljšanja življenjske ravni v svoji mi-zerni deželi, pač pa zato, da bi z njo zastrašil svoje lastno ljudstvo in ves ostali zunanji svet. Sprožil jo je zato, da bi stresel Tla, da bi si odprl pot v Sirijo in k petrolejskim vrelcem, s katerimi bi siskal zelodec Zahodu; sprožil jo je zato, da bi ukrotil svoje sovražnike doma in v tujini.

Izgleda pa, da se je ogoljufal, njegova igra ni nič novega in nasledel ji je del sveta samo za nekaj dni.

zaprl svoja vrata. Predstavnika obeh držav sta se takoj vrnili v svoji državi, medtem ko preseljevanje ostalih namenešencev in njihovih družin še traja. Ističasno je začela ostru jugoslovansko-zahodnonemška polemika, ki še vedno traja. Otvorila sta jo pravzaprav Dušan Kveder in von Brentano, ki sta še preteklo soboto imela v Bonnu vsak svojo tiskovno konferenco. Posebno krepko je v polemiko posegel jugoslovanski tisk, ki je s tem pokazal, da so jugoslovanski politični krogi zares presenečeni in prizadeti. Tudi mnogi jugoslovanski politiki so v svojih volilnih govorih ostro napadli Zahodno Nemčijo.

Posledice prekinitve diplomatskih odnosov bo močno čutilo jugoslovansko gospodarstvo, posebno na področju trgovine in turizma. Zahodna Nemčija pa je ubrala to pot, ker se je bala, da bi sicer še druge države priznale Vzhodno Nemčijo ter tem sankcionirale delitev nemškega ozemlja na dva dela.

Zmaga socialistične sredine v Milanu

Kongres socialdemokratske stranke v Milanu je končan. Pri volitvah novega osrednjega odbora je dobila največ glasov sredinska struja Saragata, Tanassija in Romite, ki je nastopila z resolucijo tako imenovane »zvestobe socializmu«. Zanj je glasovalo 48 odstotkov delegatov, in v novem osrednjem odboru, ki šteje skupno 61 članov, saragatovci sicer niso dosegli absolutne večine, vendar so daleč najmočnejša struja. Naslednji po moči so namreč predstavniki tako imenovanega »levega centra«, kateremu načeljujejo Matteotti, Viglani in Vigorelli. Ta struja je prejele 22 odstotkov glasov in bo imela v osrednjem odboru 14 sedežev. Z majhno razliko jim sledi tako imenovana leвица, ki jo vodijo Zagari, Faravelli in Bonfantini. Dobili so 21 odstotkov glasov in v novem osrednjem odboru bodo imeli 13 sedežev. Močnejša kot so napovedovali pa je iz glasovanja izšla desničarska struja Simonini in Trevesa. Prejela je osem odstotkov glasov in bo imela pet sedežev.

Kakor vidimo, kongres ni dal nobeni struji absolutne večine. Problem prevlade enih ali drugih je ostal odprt. Zaradi tega se bodo notranja trenja v italijanski socialni demokraciji nadaljevala in bodoča politika stranke bo morala biti, tako kot je bila že doslej, sad kompromisov. Z ozirom na ta položaj je razumljivo, da so udeleženci v zaključnih govorih poudarjali potrebo po enotnosti, brez katere na bližnjih parlamentarnih volitvah ne more biti uspeha.

Saragat sicer ni odnesel na kongresu absolutne zmage, je vendar nesporna vodilna osebnost stranke. Ker ni verjetno, da bi se proti njemu združili strankina leвица in desnica, predvidevajo, da bo postavil svoje nenobavno tajništvo in bo vodil stranko z naslovom enkrat na levo, enkrat na desno, kakor bo pač v posameznih primerih kazalo.

VESTI z GORIŠKEGA

Vinska kriza in rdeča modrost

Slučajno mi je prišlo v roke »Gospodarstvo« od 18. t. m. in oči so se mi ustavile na članku »Brda — kosček raja na zemlji«, ki ga je napisal in podpisal g. Drago Godina.

Rečem vam, da sem se ob čitanju članka tako prijetno smejal, da sem ga moral še vdrugič in celo tretjič prebrati, tako zelo mi je ugajalo modrovanje gospoda Godine v zvezi z vinsko krizo.

Sem sam doma iz Brd in z briškimi vinogradniki, gospodarji in koloni, imam stalne stike in opravila. Gospod Drago Godina je stopil do Oslavja k prijatelju in ugotovil, da je tudi v Brdih vinska kriza. Preveč vina! Pa veste zakaj? Zato, ker vino stane več kot nekaj pred vojno, pravi g. Godina. »Glavni vzrok te velike razlike med podražitvijo vina in važnimi življenjskimi potrebščinami je pomanjkanje denarja v žepih širokih ljudskih množic — vztraja g. Godina —, ki morajo toliko trošiti za nujne življenjske potrebščine, da jim ne preostaja denarja za vino, ki ga lahko pogrešajo.«

»V oslavljskih kletih je še mnogo lanskega vina, nekateri ga imajo še več kot polovico.«

»V Steverjanu so prodali lani že zgođaj svoje vino, seveda zelo poceni, sledili so baronesi, veleposestnici.«

»Zakaj pa je položaj italijanskih pridelovalcev vina (večinoma kolonov) tako obupen, in zakaj je bila konkurenca italijanskih vin tako nevarna za naše vinograde?«

»Odgovor na to vprašanje — trdi g. Godina — nam da zgoraj navedeni primer, ki govori o položaju steverjanskega vina. Veleposestnica je lahko pod ceno prodajala svoje vino, ki jo stane malo, saj so ga pridelali njeni koloni. In to velja skoraj za ves vinski pridelavek v Italiji. Zato pa je položaj kolonov na Steverjanskem vrhu in po vsej Italiji tako hud. Položaj neodvisnih kmetov ni sicer tako hud kakor položaj kolonov, toda tudi morajo trpeti zaradi prenizkih cen vina, ki so posledica gospodarske politike latifundistov.«

In še: »Ako vse to premislimo in preudarimo, se človeka polasti malodušje, ki ga zapelje v domnevo, da je vprašanje vinske krize sploh nerešljivo. To pa je seveda zmotno. To vprašanje bi bilo lahko že davno rešeno, ako bi se začeli gospodarski strokovnjaki zanj tako resno in vztrajno zanimati, kakor se drugi strokovnjaki zanimajo za vodikove bombe in druge tako nevarne igrače. In kdaj se bo to zgodilo? Zgodilo se bo šele tedaj, ko bo ljudstvo to od njih zahtevalo.«

Zdaj pa zaključek: »Krasna so naša Brda, toda še bolj se ti priljubijo ljudje, ki tam živijo; prirodna lepota vpliva na izoblikovanje ljudi in njih značajev, ker ljubi priroda harmonijo v vsem, kar ustvarja. Samo skrbi so še, ki nekoliko kvarijo to harmonijo. Ko bodo te izginile, bodo Brda pravi kosček raja na zemlji. In zakaj naj bi ne izginile te skrbi? Je že res, da kjer ni nič, tam tudi cesar izgubi svoje pravice. Toda danes plavamo v izobilju in bili bi zares norci, ako bi si tega izobilja ne znali razdeliti tako, da bi bili vsi srečni. Na zemlji namreč, ne pa nad zemljo in pod zemljo, za kar se danes tisti del človeštva, ki nima drugih skrbi, preveč zanima.«

Amen.

Gospod Godina je, tudi če tega ne pove, preveč rdeče pobarvan, zato čuti v

dolžnosti zagovarjati kolone, kolikor jih je v Brdih tostran državne meje še ostalo. Ta, odnosno tista »ljudska oblast«, ki je tja do leta 1947 kolonom pamet solila in jim obljubljala tisti »raja«, ki ga onstran državne meje naši ubogi bratje trpijo, namesto da bi jim pomagala ali vsaj dovolila odkupiti si baronovo zemljo po takrat zelo ugodni ceni.

Protislovje, v katero je g. Godina zasel, je mnogolično, ker na eni strani ugotavlja tako revščino, da si zaradi nje steverjanski koloni in celo neodvisni kmetje niti vina ne morejo privoščiti, na drugi strani pa ugotavlja, da »danies plavamo v izobilju«.

Oj ti presneta sladka briška kapljici, koliko te je je moral g. Godina poskrati, da si ga spravila v protislovja!

Lani je baronica prodala mošt za nizko ceno, ona, ki vina ne prideluje, ker ji le koloni vinograde kopljejo. Zato so še drugi morali dati mošt po nizki ceni in tako jim je baronica storila krivico.

Resnica pa je drugačna. Koloni v Steverjanu so gospodarji večje količine vina kot nekaj in na vsak način večje kot državni koloni v Titovem komunističnem rajju, kjer vlada tista ljudska oblast, ki si jo g. Godina želi in po njej hrepeni, da bodo tudi steverjanski koloni deležni takega izobilja, kakršnega so deležni koloni v Titovini...

Danes ni govora o latifundistih, g. Godina, ampak o latifundizmu komunistične partije v Titovini, o kateri Džilas tako sijajno potrjuje vse, kar smo mi že napisali. Tam so krivososi, kjer si Tito in njegova družina mastno privoščijo žulje kolonov. Tu pri nas v Brdih gre za to, da se še ostali koloni osvobodijo in postanejo svobodni gospodarji, kar jim je »ljudska oblast« za časa druge svetovne vojne

in po njej preprečila, ker bi jih bila rada ponižala na položaj komunističnih kolonov.

Pa pojdemo naprej in povejmo g. Godini, da baronica ni lani prodala vina poceni, ker ga ima še zdaj precejšnjo količino v kleti prav zato, ker ji lanska cena ni ugajala.

Prav tako niso lani prodali vsega vina še razni drugi svobodni steverjanski in oslavljski kmetje, ker so čakali na ugodnejšo ceno.

In slednjič: vinska kriza v Italiji je posledica množstveno umetno pridelanega vina in dejstvo, da se novi rodovi raje vozijo z motorji, kot pa da bi se vdajali pijači!

Za pobijanje umetnega pridelovanja vina so strokovnjaki — policija in sodniki — že na delu. Strokovnjake, ki naj bi navadili mladino raje vino piti, kakor se z motorji voziti, pa bolje, da pri miru pustimo, ker bodo kmetje sami znali sedeti in pridelovati kaj drugega namesto trt in vina!

Pšenice je v Italiji tudi že preveč, pa me poreče g. Godina, da je temu krivo pomanjkanje denarja v žepih kolonov, ker so strokovnjaki ugotovili, da so temu krive prevelike površine s pšeničnimi posevki in pa še bolj dejstvo, da Italijani uživajo, zaradi večjega obkoka denarja, več mesa in manj pašete kot nekaj.

S tem ni rečeno, da ne želimo vsem kolonom, kar jih še je, popolne gospodarske osvoboditve. V prvi vrsti gre takda želja našim bratom kolonom pod komunističnim latifundizmom. In Bog obvaruj vse italijanske kmete in kolone tistih »ljudskih strokovnjakov«, ki jih, menimo, ima gospod Godina v mislih in želja!

Bric

Upnikom partizanskih dajatev!

Mnoge stranke iz naših krajev so na podlagi zakona štev. 517 od 19. IV. 1948 prijavile Finančni intendantu svoje terjatve, izvirajoče iz dajatev jugoslovanskim partizanom in partizanskim oblastem za časa zadnje vojne, in sicer v blagu in denarju.

Finančna intendantura pa ni mogla vzeti takih prijav v poštev za morebitno odškodnino, ker zakon štev. 517 od 19. IV. 1948 izrecno zahteva, da morajo prizadeležni dokazati, da so njihove dajatve stvarno od tako imenovane »gotoske črte« bile odobrene od strani italijanskega Korpusa prostovoljcev za svobodo (Corpo Volontari della Libertà).

Kljub temu se take dajatve lahko smatrajo kot vojna škoda, ker so — hočeš, nočeš — stranke bile vendarle vsaj moralno pod pritiskom razmer prisiljene dati, kar so partizani prosili ali zahtevali. Tako bi vse slične prijave prišle v poštev za odškodovanje na podlagi zakona štev. 968 od 27. XII. 1953. Zato pa je povsem nesmiselno in neumestno pritoževati se proti finančnemu odloku, ki zavrača zahtevo po izplačilu terjatve na podlagi za-

kona štev. 517 od 19. IV. 1948. Stranke naj raje zahtevajo odškodnino na podlagi zakona štev. 968 od 27. XII. 1953, to je na podlagi vojnoodškodninskega zakona. Ta zakon pa ne odškoduje tudi danega ali vzetega denarja v gotovini, ampak samo druge predmete.

Svetujemo torej, naj tisti, ki so se že pritožili, ker jim odškodnine na podlagi zakona štev. 517 od leta 1948 Finančna intendantura ni nakazala, svojo pritožbo umaknejo, in za dano ali vzeto blago raje zahtevajo odškodnino po zakonu štev. 968 od 27. XII. 1953. Denar pa, ki so ga stranke dale partizanom ali osvobodilnim obdomom (v bistvu gre v naših krajih za tak denar!), je izgubljen, če jim ga ne povrne jugoslovanske oblasti.

Občinski primanjkljaj v Steverjanu

V soboto 19. t. m. se je vršila seja občinskega sveta iz Steverjana, katere so se, razen enega, udeležili vsi svetovalci, medtem ko se jih seje, sklicane za pretekli teden, zaradi trgatve ni odzvalo zadostno število. Svet je najprej razpravljal in odobril proračun za prihodnje leto 1958. Proračun predvideva 30 milijonov lir izdatkov, ker so v načrtu gradnje vrtca v Steverjanu in šolskih poslopij na Valerisu in v Jazbinah. Dohodkov je seveda manj, in predvideni primanjkljaj znaša kakih 5 milijonov lir, kar je ogromno za našo malo podeželsko kmetijsko občino.

Iz poročila odbora ugotavljamo vzroke takemu finančnemu stanju občine, in ti so sledeči: a) preveliko število uradnikov, ki odnesejo vse tri in pol milijone rednih dohodkov, tako da je redukcija odvisnega občinskega seba nujna, v kolikor je po zakonu dovoljena. V nasprotjem slučaju naj jih pa vlada plačuje; b) prebivanje najbogatejših posestnikov, plemičev in drugih, izven občine. Naša občina ne more terjati od njih družinskega davka, ker ga plačujejo v občini njihovega stalnega bivališča; c) trošarina od vina je minimalna, ker imajo kmetje vino doma in ga ne uživajo v gostilnah; d) zaradi pomanjkanja vode ni mogoče nastanek v občini nobene industrije, in tudi turizem se ne more zadovoljivo razviti.

Zato apelira odbor na vlado in prosi za nujno pomoč na podlagi zakona za pomoč pasivnim področjem (zone depresije), da bo občina svoje račune lahko sproti krila.

Svet je nato izvolil dva člana v odbor občinske pomoči (ECA), ker sta prejšnja dva iz upravičenih razlogov odstopila (eden se je izselil v Avstralijo). Izvoljena sta sedaj gg. Alojzij Mužič in Franc Komic.

Siroko in izčrpano razpravo je zavzela točka glede vodovoda. Svet je sklenil sprejeti ponudbo, da se raztegne do vrh Steverjana oslavljski vodovod, ki pa bo dajal samo 400 kub. metrov vode na dan, kar seveda ne bo zadostovalo za vso občino. Toda svet je sklenil stopiti v »tiske s konzorcijem vzhodnega furlanskega vodovoda (CAFO) in prositi ga, naj pošlje svoje izvedence v dolino med Valerisem in Jazbinami, ki naj ugotovijo, ali je tu kako ležišče vode.

Občinski svet se trudi na vse mogoče načine, da bi preskrbel dobro vodo vsem občanom, in mu zato gre vso hvala za prizadevanje v upanju, da jo bo končno tudi dosegel.

Ne moremo pa se strinjati z mnenjem odbora, da se turizem ne razvija zaradi pomanjkanja vode, ker menimo, da je temu krivo le pomanjkanje udobnih gostinskih obratov, ki naj bi nudili nedeljskim posetnikom mnogo več kot do tu. In še: V Krmnu, Trzinu in Gorici so imeli praznik grozjda. Zakaj bi ga ne organizirali tudi v Steverjanu, morda tudi s kakim srečolovom itd.? Več podjetnosti torej!

Koliko znaša primanjkljaj občin in provinc

Pristojni minister je povedal, da je konec lanskega poslovnega leta znašal primanjkljaj vseh občin 167 milijard lir, vseh provinc pa 18 milijard.

Poleg beguncev še vojaški dezertjerji

Pretekli dni je na področju Grmeca v dolini Nadiže pribežalo v Italijo trojica jugoslovanskih vojakov, ki so izjavili, da so dezertjerji iz Titove vojske, češ da se politično ne strinjajo s tamkajšnjim režimom.

Italijanski listi so zadevno poročali zelo obširno in podrobno, morda celo preveč podrobno, ker bi znali s tem škodovati še drugim vojakom, ki jim ni uspelo srečno pribežati čez mejo.

Pretekli teden pa je pribežalo v Italijo tudi več jugoslovanskih civilistov, posameznikov in v skupinah.

Zamenjava obsojencev

Italijanski listi poročajo, da se vršijo med Italijo in Jugoslavijo pogajanja za zamenjavo obsojencev, ki se še nahajajo v zaporih. Italijanski državljani je v jugoslovanskih zaporih le kakih deset. Nasprotno pa utegne biti v italijanskih zaporih večje število Jugoslovancev.

Prosti pas v nevarnosti?

V torek zvečer 22. t. m. se je vršila seja goriškega občinskega sveta, na kateri je najprej župan poročal o nastopu dveh videmskih poslancev, Berzantija in Drušiča, glede goriškega prostega pasu (zona franca). Ta dva poslancata sta predložila poslanski zbornici predlog, naj vlada strogo nadzira izvajanje pravil glede porazdelitve po času in področjih Goričarice prostih surovin v kolikor pressegajo krajevne potrebe in še posebno naj določi: a) da morajo ti izdelki nositi poseben progresivno numeriran znak (marchio), tako da bo lažje nadzirati, ali se porazdelitev vrši po gori navedenih pravilih; b) da naj se goriškim industrijam likerjev ukine ukrep, s katerim morajo porabiti tolikšno količino alkohola s polno carino, kolikor ga porabijo carine prostega, ker so na ta način prisiljene podvojiti proizvodnjo in s tem vršiti pretirano konkurenco.

Poleg tega predlagata omenjena poslancata, naj bodo deležni olajšav, ki jih vsebuje zakon št. 1438 od 1. dec. 1948 o goriškem prostem pasu, tudi vsi novi industrijski obrati, ki se bodo odslej razvijali na področju dežele Furlanije-Julijske krajine, in ne samo oni, ki nastajajo v goriškem pasu. Kar se pa izdelkov v goriškem prostem pasu tiče, naj ne bodo deležni olajšav (franchigia), kadar je

takih izdelkov in surovin dovolj in so pogoj izenačeni s tujimi na trgu državne proizvodnje.

Župan je povedal, da je odbor takoj protestiral proti tem predlogom. Svetovalec dr. Sfiligoj je v imenu svoje skupine (dr. Kacin itd.) podprl dejstvo, da predstavlja nastop videmskih poslancev resno nevarnost, da se goriški prosti pas dejansko zasuši, in da se strinja za nujni nastop občinskega sveta.

Po izjavah še drugih svetovalcev je svet izglasoval posebno brzojavko v Rim z zahtevo, da se prosti pas ohrani in zavedni zakon podaljša.

V ostalem je svet odobril sklep za porazdelitev 20.000 lir prispevka provincialni delegaciji državnega združenja obrtnikov in malih industrijcev, imenoval zastopnika občine v komisijo avtonomnega vodstva ljudskih stanovanj v osebni svetovalca g. Moiseja, potrdil sklep za raztegnitev na občinske uslužbenke zakonskih določil glede prostovoljne odgovornosti službe s pravico do pokojnine. Ker je drugo zdravniško področje ostalo brez zdravniškega, je svet potrdil sklep, da ga prevzame dr. Bevilacqua, ki zaradi tega zapušča četno področje.

Končno je svet razpravljal o obračunu podjetja za plin, vodo in razsvetljavo iz leta 1956 in ga odobril. Obračun izkazuje 14.306.000 lir pribitka. Pri tem je važno vedeti, da samo podjetje elektrike daje aktivni zaslužek s pribitkom 4.821.175 lir, medtem ko je obračun glede vode pasiven za 16.646.582 lir, oni za plin pa za 10.868.466 lir.

Olajšave za promet v obmejnem pasu

Mešana italijansko-jugoslovanska komisija, ki je pretekli teden zasedala v Ljubljani, je zaključila svoje delo in sporočila, da je bil dosežen sporazum za to: da bodo dopustnice nosile sliko naslovljenec in da ne bo treba več nositi s seboj tudi osebnih izkaznic; da bodo dopustnice veljavne za leto dni; da bo kretanje dovoljeno na vsem področju tik zraven bivališča posameznikov in na prošnjo tudi sploh na vsem področju obmejnega pasu, od Trbiža do vse cone B, in končno, da bo prebivanje v drugem obmejnem pasu dovoljeno skozi tri in ne samo dva dni.

Komisija je ugotovila, da je od 1. decembra 1956 do 31. avgusta 1957 šlo čez mejo obojestransko 4 milijone 292 tisoč 675 oseb.

Upravne volitve v Sloveniji

V dnevi 19. in 20. t. m. so se vršile po vsej Sloveniji upravne volitve za izvolitev novih odbornikov v občinske odbore. Volivci niso imeli seveda velike izbire, ker je bila po vseh občinah predložena ena sama kandidatna lista, in to pa brez dvoma v imenu tako imenovane ljudske oblasti, ki neutrudno skrbi za blaginjo občanov. V tem navdušenju za dobrodelno ljudsko oblast so tudi potekali predvolilne priprave. Kako bi mogle volitve same biti drugačne v diktatorski državi? Tako nam pripovedujejo dobri podložniki, ki blagoslovljajo ljudsko oblast, ker jim je pripravila novi raj v socialistični republiki.

Izd volitev je bil torej kar zadovoljiv: v vsej Sloveniji je bilo 1.035.705 volilnih

upravičencev, volilo pa jih je 874.400, to se pravi 84,43 odstotkov. Izvoljeni pa so bili seveda oni kandidati, ki uživajo največjo simpatijo. Ljudska oblast je torej kar vesela takega volilnega izida, ki izpričuje in ponovno potrjuje popolno zaupanje ljudi v njeno blagodajno delovanje in upravljanje. Ljudski oblastniki so tako spet brez skrbi in bodo lahko nadaljevali z gradnjo socializma za novo obdobje. Tako se bo lahko »novi razrede« nadalje krepil in bogato žel po plodnih njivah, obdelanih od presrečnega ljudstva, ki se ne menja za svojo revščino in neprestano pomanjkanje, pač pa je navdušeno, ko vidi svojo »novo gospodo« v izobilju in razkošju. Tako so se torej zaključile zaenkrat upravne volitve v Sloveniji.

Naše ljudstvo se je v moderni obliki vrnilo nazaj v predrevolucionarna leta iz leta 1848. Današnji grofje so partijski velikaši, valpti in priganjaci Udbe. Vse za partijo, rdeče fevdalce in carja Tita!

NOVICE IZ SLOVENIJE

VPIS NA FAKULTETE LJUBLJANSKE UNIVERZE

Prvega oktobra se je zaključilo redno vpisovanje na fakultete ljubljanske univerze, dasiravno je dovoljeno izredno vpisovanje do konca oktobra. Po dosedanjih podatkih bo na vseh devetih fakultetah v prvem letniku vpisanih 1858 študentov. V to število so vključeni tudi oni, ki niso bili pripušeni v drugi letnik. Ker predvidevajo, da se bo do konca oktobra vpisalo še približno 100 zamudnikov, bo torej v prvem letniku letos na ljubljanski univerzi preko 2000 novih študentov.

RADIOAKTIVNOST TOPLICE PRI PODCETRTRKU

Zavd za balneologijo v Rogaški Slatini je sporočil, da je inž. Boris Cerček ugotovil s posebnim števcem, da so toplice pri Podcetrtku in njegovi okolici radioaktivne. Do merjenja radioaktivnosti toplice je prišlo potem, ko so nekateri izjavili, da se vršijo hitra ozdravljenja v Harini Zlaki ob Sotli zaradi radioaktivnosti.

Inženir Boris Cerček je ugotovil, da imajo toplice v Harini Zlaki na Hrvaškem 4,7 ME radioaktivnosti, termalna voda pri Podcetrtku 4,65 ME, žveplene toplice Hanjsko, ki so prav tako v bližini, 1,84 ME itd.

KONGRES JUGOSLOVANSKIH PREVJALCEV

V Ljubljani se je 11. oktobra vršil kongres jugoslovanskih prevajalcev. Otvoritveni govor je imel predsednik prevajalcev Slovenije, ki je na kratko prikazal delo jugoslovanskih prevajalcev v zadnjih letih, nato pa še poudaril pomen prevajanja knjig in del iz tuje literature. Nada Prodanovič je nato na kratko pregledala, kakšna dela se trenutno najbolj prevajajo v Jugoslaviji. Poudarila je, da so na prvem mestu romani, daleč za temi pa, da pridejo druga dela, kot so razne študije, biografije, eseistika, sociologija, zgodovina, filozofija, pedagogika in drugo. Popoldne so otvorili razstavo knjig, ki vsebujejo prevode iz tuje književnosti.

GOSPODARSTVO

PO TRGATVI

Povpraševanje po novem moštu je zelo revno. Cena se vrti okoli 80 lir za liter. Potrebno je razmišljati nekoliko temeljiteje o pravih vzrokih krize, ki se je v zadnjem letu pojavila in ki bi se še povečala, če bi sledilo še nekaj let tako dobre letine, kakršna je bila lanska. Res je, da pridelava vina brez grozjda mnogo škoduje kmetu, in da močno vpliva na cene zaradi večje količine blaga, ki prihaja na trg. Moramo pa upoštevati, da je tudi brez tega umetnega izdelka pridelek vina zelo porastel, ker se je povečala površina trtnih nasadov v krajih, kjer bi prav lahko uspevali drugi poljski pridelki, to je na omni zemljah.

V Franciji je svojočasno vlada podpirala razvoj trtnih nasadov, nastala je nadproizvodnja v takem obsegu, da je bilo potrebno vinograde zopet uničevati, za kar je država plačevala kmetom primerno odškodnino. Ali ni mogoče, da se kaj podobnega dogodi tudi pri nas v Italiji? Vlada bi morala že sedaj podvzeti primerne korake v tej smeri. Kaj naj sadijo kmetje v brdskih in hribovitih krajih, če ne trto in sedno drevje? V ravninah pa naj sejejo razne žitarice in pa deteljska. Zlasti ta zadnja so za povečanje pridelka mesa zelo potrebna. In meso se pri nas še dobro prodaja in ni izgleda, da bi tu nastala nadproizvodnja, vsaj ne tako kmalu, če že ne nikdar.

Pri nizkih cenah pridelkom trte in sadnega drevja ni čuda, da se kmetje z brdskih in hribovitih krajev vedno bolj selijo v mesta in razne industrijske kraje, kjer se laže in manj naporno preživljujejo. V tej smeri bi morali merodajni činitelji iskati rešitve za problem, ki lahko postane nekega dne usoden!

V VINOGRADIH IN SADOVNJAKIH lahko pričnemo z gnojenjem s hlevskim gnojnom. V ta namen zorjemo med vrste lehe, v katere napelujemo gnoj in jih nato zopet zorjemo. Rašči in predvsem kakovosti pridelka bo zelo koristilo, če poleg gnoja potrosimo še superfosfat in kakor kalijevo gnojilo v količini kakih 50 kg prvega in 30 kg drugega na vsaki 1.000 kvadr. metrov. Ta umetna gnojila lahko tudi potrosimo spomladi pri okopavanju.

Pričeli bomo lahko že tudi pripravljati potreben les za oporo trtam. Zlasti ko je vreme deževno, je to delo primerno.

Ročno kopanje zemlje za nove nasade vinogradov in sadovnjakov je danes že skoro povsod opuščeno in se to delo opravlja — velikimi traktorji, ki so zmogni delati v še tako strmih legah. Ta način dela je cenejši, se hitreje opravi, in kar je glavno, ni potrebno potrositi toliko človekove energije. Kdor je namenjen zasadiiti kak nov nasad, naj da čimprej zorati zemljo. So traktorji, ki orjejo tudi do 110 cm globoko. Zasadiiti bodo tako lahko že pred zimo, kar bo v veliko korist za našo rastlin v prihodnjem letu.

NA NJIVAH pospravljamo še zadnje koruze in hitimo s setvijo pšenice dokler ne nastopi mrzlo vreme. Kako se moramo ravnati pri setvi pšenice, smo podrobno pisali že zadnjič; dobro pripravljena zemlja in pravilno posejano seme bo dobro obradilo. Zlasti ne štediti z umetnimi gnojili!

Ob njivah in travnikih moramo zlasti skrbeti, da bo voda imela odtok. Zato moramo vse odvodne jarke očistiti, in kjer jih še ni, pa izkopati. Kjer leži voda, tam ne bo nobenega ali pa bo zelo pičel pridelek!

Prebujevanje črne celine Jean Lacroix je umrl

Kdor prihaja v Afriko, ga spremlja po poti ritmični udarci džungelskih bobnov. V Afriki ležijo prostrane, nepregledne pušave, se prelivajo deroče reke, tu so rudniki zlata in diamantna polja, tu so čarovniki, ki bolnike zagovarjajo, tu se vzpenjajo pod nebo nebotičniki. Vse te stvari pa najdemo tudi drugod po svetu. Bobnenje pa je afriška posebnost, je znamenje, simbol črne celine. Ze stoletja udarjajo bobnarski zvoki noč za nočjo skozi pr gozd, skozi neskončne stepe in močvirja. Ze stoletja prenašajo vesti iz vasi v vas, od plemena do plemena, od ene pokrajine do druge, kličejo k žrtvovanju, na poroko ali na pogreb. Kdor prihaja v Afriko, mu udarjajo na uho udarci bobna. Kdor te pesmi pazljivo prisluškuje, pa bo ugotovil, da bobnanje polagoma umira.

Afrika je danes edina celina, zadnja, ki še ne govori sama, pač pa smo skozi usta tujcev. Afrika je še vedno kolonialna posest. Vlada jo tu tujci, beli ministri in uradniki v Londonu in Parizu in Bruslju in Lizboni. Glas Afrike je za Evropejca še vedno bobnen, izdolbljen čok, napet z ustrojeno kožo zebre. Ti ritmi odmevajo sicer romantično skozi noč, so pa v primerjavi s telefonom, z daljnopisnimi aparati in kratkovalovnimi radijskimi oddajniki starokopitna metoda prenašanja novic. To je metoda srednjega veka, metoda divjih, golih mož, ki kraljujejo pod slannato kolibo, pod tukulom in pregozu. Njihovo življenje današnje »moderne« dobe vodijo evropski kolonialni gospodovaleci, ker bi drugače verjetno povsem razpadlo.

To je naša podoba Afrike: celina čarovnikov in lovec na leve, celina črnih nomadov in belih posestnikov plantaž, celina, na kateri skupina zamorcev pod vodstvom nekaterih fanatikov napada mirne bele naseljenke in jih včasih z barbariskimi ritmi na svečanih gostijah tudi pojé. To je celina, kjer se dobrohotni evropski guvernerji trudijo, da bi domačine pregovorili k obiskovanju šol, da bi se vsaj branja in pisanja naučili. Ali pa je ta slika tudi resnična? Ali ni tudi ta predstava že davno zastarela, prav tako zastarela, kot predstava Indije pred leti, ki jo je svet poznal le po tempelskih plesih in zagovornikih kač?

Kaj se v resnici dogaja v Afriki?

Odgovor na to vprašanje je težak tudi za tistega, ki je bil v Afriki po dolgem in počez, ne samo nekaj dni, pač pa leta in leta. Afrika ni dežela, je celina. Afrika premore skoraj 200 milijonov prebivalcev, ima torej komaj polovico toliko prebivalcev kot Evropa, je pa s svojimi 30 milijoni kvadratnih kilometrov trikrat večja od Evrope. Na tem ogromnem prostoru živi sedem med seboj popolnoma različnih narodnih skupin in nešteta plemena.

Ta stvarnost se potniku po črni celini stalno prepričevalne utrjuje. Morda najbolj prav v Sudanu. Ta »črna« država je dosegla svojo državno neodvisnost 1. januarja 1956. V Kartumu, glevnem mestu Sudana, ki so ga Angleži vzorno uredili, se v najlepšem hotelu danes najdejo na skupnih pomenkih beli, rumeni, rjavi in črni prebivalci naše zemlje. Vsi so oblečeni v smokinge in moderna večerna oblačila. Vsi pijejo šampanjec, whisky, konjak. Civilizacija je z dolgimi koraki prispela v sudansko prestolnico. Z vsemi temi ljudmi najrazličnejše barve polti se potnik lahko razgovarja o vseh političnih, gospodarskih in socialnih vprašanjih, pa tudi o znanosti in umetnosti.

Pri tem uhačajo človeku misli na malo mestece Juba, ki leži ob Nilu, kakih 600 km južno od Kartuma na tromeji Sudan, Uganda in Belgijski Kongo. Juba ni mor-

da kaka vasica sredi džungle, pač pa glavno mesto obširne pokrajine. V bližini je urejeno letališče, v mestecu pa moderen hotel z vodovodno napeljavo. Sredi mesta na trgu posedajo popolnoma goli črnci in prodajajo oglje. Leta 1941 sva v družbi pok. dr. Ivana Čok sedela v majhni grški gostilnici in poslušala londonski radio. Po končani oddaji sva se spustila z zgovornim krčmarjem v živahen razgovor. Star Grk nama je pripovedoval, kako je tik pred prvo svetovno vojno zasel v Juba in so takrat na trgu prodajali še prekaljena človeška stegna. Ni nama bilo posebno lahko pri srcu.

Po vsej Afriki človek naleti na take razlike ne samo med posameznimi deželami, pač pa v isti državi. Afrika je celina in se deli ne samo v nekaj ducatov dežel, ki so jih ustvarili beli ljudje, pač pa v sto in sto plemen, katerih razlike, nenaklonjenosti in sovražnosti so še danes žive, in te igrajo v življenju teh plemen izredno veliko vlogo.

Kljub tem velikim težkostim imamo v Afriki samostojne »črne« države, in sicer ne samo take, ki obstojajo že desetletja in celo stoletja, kot Liberia ali Abesinija, pač pa tudi take, ki so se osamosvojile šele pred kratkim. Dvoje teh dežel, Gana in Sudan, sta nastali šele v zadnjih dveh letih. Primer obeh teh držav razsvetljuje vsu Afriko in podžiga črnce k posnemanju.

Razumljivo je, da pri teh novotvorbah ne pteka vse kakor bi moralo. V Gani raste diktatura, v Sudanu še vedno ni prave politične ustaljenosti. Resnici

na ljubo pa je treba priznati, da sta obe državi do sedaj preživele porodne težave in ohranili vse civilizatorične naprave neokrnjene. To seveda še ni dokaz za življenjsko sposobnost »črnih« držav v Afriki. Sudan ni tipično afriška dežela. Leži na kraju celine, med Afriko in Arabijo. Tudi Gana ni značilno afriška država. Nekdanja »Zlata obala« ni bila nikoli naselje belcev, in v njej manjkajo mnoga vprašanja, ki so se izoblikovala v mešanci črnih in belih ljudi.

Da sta Sudan in Gana prvi postali samostojni, ni zgolj slučaj. Obe državi ležita na skrajnostih celine. Prava, pravcata Afrika je še vedno kolonialna posest. Od tega razvoja, od njenih prebivalcev pa bo odvisna prihodnost črne celine.

Črna celina se prebujala. Ljudje, ki jim blaginja narodov ni mar, hlepijo po revoluciji in vendar le zdravo prebujanje mogoče le z vso obzirnostjo.

Sramežljiva radovednost

Ljubljanski radijski poročevalki ni mogoče očitati radovednosti. Ko je preteklo medeljo prinašala popis Pevne in se zanimala za industrijsko in poljedelsko delavnost goriske okolice, jo je sicer držala radovednost o pogojih delavstva v industriji; zakaj pa sta se oba, izpraševalka in izpraševalec, tako elegantno dialektično izognila vprašanja delavskih mezd, ki gotovo najbolj zanimajo radijske poslušalce, je treba gotovo pripisati sramežljivosti...

Zdravljenje gobavosti?

»Kdor se boji nevarnosti, ga nevarnost pozablja.« je pripomnila laborantka Pasteurjevega zavoda v Parizu. Laborantka je z vso skrbnostjo negovala kulturo bacilov kuge.

Nekaj časa zašlem ji je spodrsnilo, ko je nosila podstavek preparatov kuge. Ravnala se je z drobtin stekla — in čez tri dni je bila mrtva.

Tudi sestra Marija Suzana ni niti za trenutek pomislila, da se dnevno igra s smrtno. Bilo ji je komaj 19 let, ko jo je njen red postal v kolonijo gobavcev na otoku Makogaj. Tu je mlada sestra delovala skupno z neko starejšo sestro istega reda. V začetku se je ukvarjala samo z nego najbednejših bolnikov današnjega sveta. Zavedala se je, da proti gobavosti ni zdravila, in ta misel ji ni dala miru. Medicinska znanost namreč tudi še danes ne pozna učinkovitega zdravila proti tej strašni bolezni, ki poniža človeka v živega mrljca. Le zelo redkokdaj se zgodi, da ozdravi po kak bolnik.

Mlada sestra pa je verjela v sru, da bi moralo biti vendar mogoče tudi tej zavrtni bolezni pritišči peroti. Zato je ves svoj prosti čas na otoku smrti posvetila laboratorijskemu raziskovanju. Njena poglavitna skrb je bila, kako bi umet-

no vzredila bacile gobavosti. Tega se še ni nobenemu učenjaku do takrat posrečilo, in vendar bi to bil prvi korak za ukrotitev te strašne bolezni. Sestra Marija Suzana se ni bala, da se bacili lotijo lahko tudi nje. Leta in leta je presedala v laboratoriju in eksperimentirala.

Svoja opazovanja je redno pošiljala Pasteurjevemu zavodu v Pariz. Tam so postali pozorni na njeno človekoljubno delo. Kljub vsem naporom pa se tudi sestra Marija Suzana ni posrečilo umetno kultivirati bacile gobavosti.

Leta 1934 so sestro poklicali v Pariz. Delovala naj bi v Pasteurjevem zavodu. Po štirih letih njenega znanstvenega delovanja v Parizu je že ves znanstveni svet zvedel za njene znanstvene napore. Imenovali so jo za upraviteljico novoustanovljenega zavoda za raziskovanja gobavosti na vseučilišču v Lyonu.

Tudi tu je presedala mesece in leta zraven mikroskopa in izvršila na deset tisoč poizkusov. Vsi pa so bili negativni. Ni se vdala.

Skoraj polna štiri desetletja se je sestra Marija Suzana trudila, da bi bacile gobavosti umetno vzredila. Postala je že vsa siva in tudi oči so ji oslabele. Pa je

7. oktobra je v Parizu nenadoma umrl profesor Jean Lacroix, ravnatelj Francoskega inštituta v Frankfurtu, ki je skoraj poldrugo desetletje vodil nekdanji ljubljanski Francoski inštitut in predaval na slovenski univerzi. Star je bil 57 let. Z njegovo prezgodnjo smrtjo smo izgubili Slovenci zvestega francoskega prijatelja.

Jean Lacroix je prišel v Ljubljano kot mlad »professeur agrégé« okrog 1930. leta. Drugi, bolj poklicani, bodo morda spregovorili o njegovih zaslugah za pozivljenje univerzitetnih študijev francoskega jezika in francoske literature v Sloveniji. Zdaj, ob slovesu, se mi zdi predvsem potrebno poudariti, kako zelo je njegovo bivanje v Ljubljani približalo Slovence francoski kulturi in Parizu in s tem nemalo pospešilo razširitev slovenskega, prej skoraj izključno srednjeevropsko usmerjenega duhovnega obzorja na Zahod. Profesor Lacroix je tedaj s svojo gibko, jasno, tipično francosko inteligenco, s svojo s klasiko in modernostjo nasičeno izobrazbenostjo, s svojim vednim in subtilnim pariškim espijem in z očarljivostjo svoje osebnosti zanesel v razumniško Ljubljano nove spodbude velikega svobodnega sveta.

Jean Lacroix se je znal, kot noben tuji intelektualec pred njim, živjeti v slovensko kulturno in družabno življenje. Družil se je z našimi književniki, znanstveniki in umetniki vseh rodov. Bil je neutrujen svetovalec in tvoren sodelavec pri celi vrsti slovenskih knjižnih izdaj. Zainteresiral se je — z odkritosrčno o-

sebnostjo — za naše temeljne nacionalne probleme, in kjer je mogel, je zastavljal ves svoj ugled in vpliv za slovenske koristi tako pred vojno, med vojno in po njej. Razume se, da za to svoje nesebično prizadevanje (h kateremu je treba pristeti njegovo pomoč številnim slovenskim študentom, da so dobili francoske stipendije) ni prejel priznanja in zahvale, ki bi mu ju bili Slovenci dolžni. Leta 1947 je bil inštitut, ki ga je Francija vzdrževala v slovenski prestolnici, v nekdanjem središču Ilirskih pokrajin, razpuščen, in profesor Lacroix je moral naglo zapustiti Jugoslavijo... Njegov človeški format pa je razviden tudi iz tega, da o tej žalostni epizodi ni nikoli govoril drugače kot s humorjem, brez vsake grenkobe.

Jean Lacroix je imel rad Slovenijo in celo Slovence. Rad jih je imel z neozdravljivo intimno simpatijo, ki pa ni bila nekritična. Takih zahtevnih simpatij bi si morali želeči čim več. Videl in občutil je naše pogrške, ki izvirajo iz majhnosti in iz stoletja trajajoče nesvobodnosti v lastnem domu, a hkrati je vzljubil življenjsko odpornost, kulturno tvornost in sprejemljivost, poetični in muzikalni lirizem in še marsikaj, kar označuje narod, ki se je znal skozi jezne viharje obdržati na razpotju treh indoevropskih jezikovnih družin.

Pred tremi leti umrli Lucien Tesnière, ki je bil v Ljubljani pred njim, in rajni italijanski slavista Damiani in Salvini so vsi trije več napisali kot Lacroix. Jean Lacroix je dosti objavil o francoskem stilu, o njegova slovenistična publicistika je fragmentarna in, žal, ne vsebuje nič sistematičnega, sintetičnega; dovršil pa je najmanj en prevod, Prežihove »Samorastnike«. Ta skopa publicistična žetev pa nikakor ne zmanjšuje tehtne vloge, ki jo je igral Lacroix v ljubljanskih tridesetih letih, v letih odločilnega duhovnega vraščanja Slovencev v moderni svet in čas, v letih našega prvega direktnega kulturnega stika z velikimi, svobodnimi zahodnimi narodi.

Prijatelji profesorja Jeana Lacroixa občutimo ob njegovi smrti trpko izgubo, ki je osiromašila pokrajino našega življenja. Vsi, ki znajo ceniti osebnost in delo rajnika, pa se zavedajo, da so s to prerano smrtjo tudi vsi Slovenci izgubili nekaj dragocenega in težko nadomestljivega.

Borut Zerjav

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

V TRSTU

V soboto 26. t. m. ob 20.30

v dvorani na stad. »Prvi maja

premiera

V nedeljo 27. t. m. ob 16.30

in 20. uri na stad. »Prvi maja

V torek 29. t. m. ob 20.30

v kinodvorani v Skednju

ponovitev

NICOLA MANZARI

NAŠI LJUBI OTROCI

Komedija v treh dejanjih

Za mladino neprimerno!

Za nedeljsko večerno predstavo

veljajo tudi izkaznice »Za

V nedeljo 27. t. m. ob 16. in

20. uri v Prov. dvor. v GORICI

JOHN STEINBECK

IVI PLAMEN

Mladinski literarni natečaj

SLOVENSKA PROSVETNA MATICA razpisuje, kot običajno, *nagradni literarni natečaj*. Najboljši prispevki bodo objavljeni v božični številki »Demokracije« v prilogi UTRPI. Prva nagrada 3.000, druga 2.000, tretja 1.000 lir in naslednje v obliki knjižnega daru.

Prosimo vse sodelavce, da nam pošljejo gradivo pred 10. novembrom t. l. na naslov uprave »Demokracije«, ul. S. Anastasio 1-c - Trst.

Slov. prosvetna Matica - Trst

POD ČRTO

Izvirčki iz knjige Milovana Djilasa »Novi razred«

V.

Umstvena dejavnost

»Predpostavke, da je marksizem vesoljno veljavna metoda, se komunisti morajo držati, kar nujno vodi v praksu do trinitstva na vseh področjih umstvene dejavnosti.« (Stran 129.)

»Neprestano ista propaganda niti v komunističnih ustrojih ne poneumi ljudi v toliki meri, da bi jim bilo nemogoče spoznati resnico ali dokopati se do novih zamisli. Kljub temu se nalet tistih redkih posameznikov na vladi manj uresničuje v proizvodnji kot v zastolosti, v pokvarjenosti in v propagandni umstvene dejavnosti.« (Stran 133.)

»Prvo, kar se zahteva od ljudi na oblasti, je to, da imajo samo oni pravico misliti in oblikovati zavest. V umetnosti komunisti natezajo vse po istem kopitu predvsem zaradi lastnih potreb in zato, da oni sami razpolagajo z umskimi proizvodi ljudi, pa tudi zaradi lastnega neznanja in pristranosti.« (Stran 137.)

»Preganjanja, prepovedi, vsiljevanja oblik in zamisli, poniževanja in žalitve; doktrinarna nedoblast na pol pismenih birokratov nad vsemi; vse to se izvaja v imenu naroda in za narod.« (Stran 141.)

»Kot sovražnik misli v imenu znanosti, kot sovražnik svobode v imenu demokracije ne more komunistična vlada, ki jo sestavlja kopica posameznikov doseči drugega, kot popolno pokvarjenost duha... V komunističnih ustrojih je pokvarjenost sestavni del državne politike. Komunistični ustroj duši in tlačí že po pravilu vsako umstveno dejavnost, s katero se ne strinja; z drugimi besedami, z

vsem, kar je globoko in izvržno. Na drugi strani komunistem nagrada in pospešuje, v resnici pa korumpira vse, kar smatra za korist »socializma«, to je ustroja samega... Zatiran človeški duh je prisiljen vdajati se pokvarjenosti. Če raziskujemo, zakaj v polnem četrstoletju ni izšlo v Sovjetski zvezi skoraj nobeno pomembno delo, posebno v književnosti, nam ne bo težko ugotoviti, da je korupcija igrala prav tako ali še večjo vlogo, kakor je krivo zatiranje za tako pomanjkanje. Komunistični ustroj preganja, sumniči in spodbuja k samokritiki svoje resnično ustvarjalne sile. Svojim lizunom nudi privlačne delovne pogoje in razkošne nagrade, priznanja, dvorce, letovišča, popuste, avtomobile, poslaniška mesta, agropopovsko zaščito in »velikodušna« posredovanja. Tako praviloma podpira nendarjene, odvisne in neiznajdljive ljudi. Največji duhovni so razumljivo izgubili svojo smer, vero v sebe in v svojo moč. Samomor, obup, pijančevanje, razuzdanost, zguba notranje moči in poštenja zaradi tega, ker je umetnik prisiljen lagati sam sebi in drugim; to so v komunističnem sistemu najčešči pojavi med tistimi, ki dejansko želijo nekaj ustvariti in tudi bi ustvarili.« (Stran 142-144.)

»Tiranija nad duhom je najpopolnejša in najokrutnejša vrsta trinitstva; vsako drugo trinitstvo najde svoj splošček in konec v tem trinitstvu... Ideološka diskriminacija v komunističnih ustrojih hodi z ene strani za tem, da prepoveduje vsako drugo miselnost; z druge strani pa teži za tem, da vsiljuje drugim izključno svoje lastne misli. To sta dve najhujših oblikah istega neverjetno totalnega trinitstva... Zgodovina bo marsikaj prizanesla komunistom s izgovori, da so jih razmere in potreba samoohranbe sile k mnogim surovim dejanjem, toda zadušitev vsake razlike v mnenju, izvajanje absolutne nadoblasti nad tujim mišljenjem z name-

nom obrambe lastnih osebnih koristi, bo komuniste pribilo na oder zgodovinske sramote.« (Strani 145-146.)

»Komunistom podrejene vlade Vzhodne Evrope morejo in dejansko morajo proglašati svojo neodvisnost od sovjetske vlade. Nihče ne more napovedati, kako daleč bo šla težnja za neodvisnost, in kakšna nesoglasja bo povzročila. Izid je odvisen od številnih notranjih in zunanjih nepredvidljivih okoliščin. Na vsak način ni nobenega dvoma, da si narodna komunistična birokracija prizadeva za izpopolnitev svoje lastne oblasti.« (Str. 176.)

Narodni komunizem

»Narodni komunizem je danes splošni pojav v komunizmu. Narodni komunizem prihaja v spor v različni meri z vsemi komunističnimi gibanji, razen s tistimi v Sovjetski zvezi, proti kateremu je uperjen. Svojeas, ko je bil Stalin v premoči, je bil tudi sovjetski komunizem narodni komunizem. Takrat je ruski komunizem opuščal svoje mednarodno obeležje, razen da se ga je posluževal kot orodje svoje zunanje politike. Čeprav nedoločno, vendar je sedanji sovjetski komunizem prisiljen priznati novo dejansko stanje v komunizmu.« (Stran 181.)

»Svetovno središče komunistične ideologije ne obstoja več; njegovo popolno razsulo je v teku. Enotnost svetovnega komunističnega gibanja je smrtno zadeta. Za njegovo ponovno vzpostavitev ni prav nobene otpljive možnosti. Vendar, kakor ni prehod od stalinizma na »kollektivno vodstvo« spremeni narave sovjetskega ustroja samega, prav tako in kljub vedno večjim možnostim osvoboditve od Moskve ni mogoč narodni komunizem spremeniti svoje notranje narave, ki sestoji iz polne oblasti in razpolaganjem z idejami ter z lastno s strani partijske birokracije.« (Stran 183.)

»Čeprav ima narodni komunizem namen pozitiviti komunizem in okrepi svojo naravo pri komunističnih partijah, ki niso na oblasti, je ta komunizem očitno tisto krivoverstvo, ki razjeda komunizem kot tak. Narodni komunizem je sam po sebi protislovje. Njegova narava se ne razlikuje od sovjetskega komunizma, vendar teži za tem, da se zaradi svoje narodnosti izloči v nekaj samosvojeja. V resnici je narodni komunizem komunizem v zatonu.« (Stran 190.)

»Pojem narodnega komunizma je bil brezpomemben do konca druge svetovne vojne, ko se je sovjetski imperializem uveljavljal ne samo v odnosu do kapitalističnih, temveč tudi do komunističnih držav. Ta pojem se je predvsem razvil v spopadu med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo. Odpoved načina Stalinovih postopkov v prid Hruščev-Bulganinovnega »kollektivnega vodstva« utegne morda spremeniti odnose med Sovjetsko zvezo in drugimi komunističnimi državami, toda ne more jih razrešiti. Sovjetska zveza nima opravka samo a komunizmom, temveč se obenem zanima tudi za imperilizem Velike rusko-sovjetske države. Ta imperilizem lahko menja obliko in svojstven način postopka, toda ne more zginiti, prav tako, kakor se komunisti drugih držav ne morejo odreči težnjam po neodvisnosti.« (Stran 178.)

Bodočnost komunizma

»Medtem ko je novi razred v revoluciji dosegel enega svojih največjih uspehov, je njegovo postopanje na vladi nesramnejša epizoda v zgodovini človeštva. Njegove slajne podvige bodo ljudje občudovali, sram pa jih bo sredstev, s katerimi je bilo to doseženo. Ko bo novi razred zapustil prizorišče zgodovine — in to se mora zgoditi — bo za njim manj žalovanja, kot je bilo za katerim koli razredom pred njim. S tem, da je za-

dušil vse, kar ni odgovarjalo njegovemu sebičnemu namenu, je novi razred sam sebe obsojal na neuspeh in na sramotno propast.« (Stran 69.)

»Posameznika v komunističnem ustroju spremlja negotovost v življenju. Država mu sicer daje življenjsko priložnost, toda samo pod pogojem, da ji je slepo pokoren. Osebnost življenje je pretrgano med tem, kar si nekoč želi in kar mu je stvarno dovoljeno. Prav tako, kakor v vsakem drugem ustroju, mu je naprosto spoznati koristi kolektivne skupnosti ter jim služiti; toda utegne se tudi upreti zlorabi samozvanih zastopnikov kolektivnih koristi. Največ posameznikov v komunističnem ustroju ni proti socializmu, pač pa nasprotuje načinu, po katerem se socializem izvaja. Tem je že tudi dokazano, da komunisti ne razvijajo nobene vrste pravega, resničnega socializma.« (Stran 98.)

»Komunizem je najprej izšel iz ideologije, ki je v svoji klci nosila seme totalitarne in samodržne prirode komunizma. Z gotovostjo lahko trdimo, da ideje ne igrajo več glavne, pretežne vloge pri komunističnem vladanju nad ljudstvom. Komunizem je kot ideologija v glavnem že preživel svoje poslanstvo. Nima kaj novega več razodeti svetu.« (Stran 167.)

»Križa je dejansko že nastopila v komunističnih strankah in nekomunističnih državah. Če se te stranke prelevijo v narodni komunizem, jim preti nevarnost, da izgubijo svojo pravo naravo; če pa se ne preobrazijo, bodo izgubile svoje privrženice. Voditelji teh strank, to je tisti, ki v njih predstavljajo duh komunizma, bodo prisiljeni uporabljati najbolj pretkana zvijače in brezvestne ukrepe samo zato, da se izvlečejo iz lastnega protislovja. Ni verjetno, da bi mogli zajeziti zmeđo in razkroj. Prišli so že tako daleč, da

(Nadaljevanje na 4. strani)

Predvolilna barantanja

Vse kaže, da bomo imeli v Trstu državljanske volitve tam neke spomladi. In to se pred občinskimi volitvami. Zato so se že pričeli ponujati gotovi kandidati, in v kolikor se sami ne ponujajo, jih vsiljujejo oni, katerim služijo.

Tako je poskušal titovski novi razred v Trstu delati propagando za takega svojega kandidata, ki mu je podložen in vdan. Kandidat je po značaju in mišljenju tako blizu titovskim interesom, da ne bi mogel nikdo zastopati te interese v Rimu na Montecitorio, kjer stoji parlament, bolj verno in zvesto od njega. Tako pravijo, da so se titovci sedaj, ko se je Tito spet vrnil v skupni kolonjski hlev, ojunčili in potrkali na kominformistična vrata, ali ne bi tudi oni podprli kandidaturu moža, ki javno sicer ni komunist, ampak za komunistično stvar dela ter zanjo in od nje živi. In hvallili so ga: »To bo naš in vaš stoođstotno zanesljiv poslanec v parlamentu, ker so med nami in njim zelo tesne vezi. Toda kominformisti so veliki egoisti in niso hoteli nič slišati, da bi dali svoje glasove ponujenemu kandidatu, češ da se svojih imajo preveč.

Zato so se titovci obrnili na independentistične velemoze, maj bi oni sprejeli njihovega varovanca na svojo listo kot kandidata za Rim. Independentisti niso mogli odreči take »usluge«, saj je znana resnica, da vsaka usluga prinese protiuslugo v raznih oblikah, saj so bili nekdejši, ko so grški bogovi z Olimpa hodili v podobi zlatih cekinov k človeškim hčeram.

Independentistični generalni štab je res povabil kandidata za rimski parlament pred independentistične volitve, da čujejo njegovo učenost in modrost. Prišel je kandidat, govoril in razkladal svoje načrte, kako bo on, dobro zapisan pri rimskih krogih in vratarjih, zastopal Trst in independentistične težnje.

Independentistični velemoze okrog okrogle mize so kimali in si meli roke ter dejali: pa naj bo kandidat, če ga že oni naši ponujajo, ali koliko jih bo, ki mu bodo zaupali svoj glas?

Komunistični izterjevalci

Komunisti na našem ozemlju niso drugačni od svojih gospodarjev na vzhodu Evrope. Tam »novi razred« se s silo in goljufijo krade delovnemu ljudstvu težko prisluzene zadnje patakone iz žepa. Kdor je v teh letih na taka ropanja pozabil, so ga prav v teh dneh potučili vzhodnonemški komunistični oderuhi, kakšne so komunistične žeparske spretnosti.

Ali bi pogledali naši tukajšnji »novorazredniški« komunistični prvaki, če bi se neke nedelje domislila oblast in razglasila, da morajo vsi prebivalci od 12. do 20. ure zamenjati vse lire v nove, in to največ do 20.000 za vsako glavo. Ali bi se praskali po tistih sekcih, kjer so kot n. pr. na Opčinah — po pisanju »Delca« — dosegli komunistični izterjevalci 151 odstotkov predpisane komunistične tiskovne davščine. Openski komunisti so res pravi bogataši. Nič čudnega, saj jim »obstoječi« družbeni red« dovoljuje mastne čezpolne najemnine in zaslužki v preteklosti tudi niso bili skromni med ameriški imperialisti. Če bi Opence samo za dve dobri uri obiskali sovjetski denarni specialisti, bi se tudi Opence pridružile Proseku, Repentabru, Boljuncu, Mačkovičem, Sv. Marku in Arzenalu, ki

(Nadaljevanje s 3. strani)

so v navzkrižju s stvarnimi smermi razvoja v svetu in v lastnih državah, ki jasno vodijo družbene odnose na nova pota. Narodni komunizem izven komunističnih držav se mora nujno odreči bistva komunizma samega, če ne, da mu sledi popolni razkroj komunističnih strank. (Stran 189.)

Tako smo iz zanimivega Džilasovega dela posneli najvažnejše citate, ki osvetlujejo vse miselnosti preokret nekdanjega najpomembnejšega jugoslovanskega komuniste. Dejansko nam Milovan Djilas ni povedal nič novega. Novo je samo to, da je potrdil vse tisto, kar je bilo ljudem, ki zasledujejo praktični komunizem, že davno znano. Džilasovo delo nam predvsem potrjuje, da se danes ponavlja v mednarodnem delavskem gibanju podobna ločitev, kakršna se je izvršila pred kakimi petdesetimi leti. Ločitev v dvoje poti: v revolucionarno demokratično in v revolucionarno komunistično. Sam komunizem se danes razkroja prav tako v dve smeri: na eni strani so tisti komunisti, ki v Stalinovi diktaturi spoznavajo totalitarno in imperialistično državno tvorbo kot posledico komunističnega ustroja in iščejo nova pota za uresničitev idealov marksističnega nauka. Na drugi strani so tisti komunisti, ki hočejo za vsako ceno ohraniti »pridobitve« komunizma in ocenjujejo vse pogoške in vse zločine kot malenkostne odklone, ki jih je z lahko popraviti.

Po XX. kongresu partije v Moskvi je prišlo do nadaljnjih razkolov obeh smeri v komunističnem taboru. Ta razkol traja še vedno. Celo moskovska podložnika Togliatti in Italiji ali Dennis v Ameriki se sprašujeta, ali v vzroki očitnih pogoškov v osebnih posebnostih Stalina ali so tudi v samem komunističnem ustroju.

so komunistični izterjevalcem pokazali figo, kakor objavlja »Delca«.

Komunistom pa se dobro godi tudi pri Sv. Ani (123 odst.), pri Sv. Ivanu (108 odst.), v Trebčah (105 odst.), pri Sv. Jakobu (104 odst.), v Pončani (102 odst.), v Dolini (100 odst.). Trdnjava Sv. Križ pa že odpoveduje (35 odst.), Zgonik (35 odst.), Greta 22 odst.), Nabrežina, Sempolaj, Devin (10 odst.).

Kaj se dogaja v „Pravoslavni občini“?

Najrazličnejše vesti se širijo po mestu glede položaja, v katerem se nahaja starodavna pravoslavna občina v Trstu. Slišali smo pritožbah na prefekturo, o kazenskih ovadbah, o izključenju tega ali onega člana, o odsotnosti revizorjev. Čudne vesti, ki se med seboj križajo, tako da naša javnost ne ve več komu naj verjame.

Pravoslavna občina je starodavna tržaška ustanova, na katero morejo biti ponosni vsi Srbi, in na katero tudi mi Slovenci gledamo s ponosom. Zato bi bilo nedvse zaželeno, da bi uprava občine in članstvo med seboj domać razčistila položaj v interesu stvari in občine same, ker samo tako se bodo lahko tudi duhoviti pomirili. Uprava naj bi s točnimi podatki o situaciji dokazala, da so očitana brezpodlage in s tem pomirila javno mnenje.

Preureditev obmejnega prometa

Stalna italijansko-jugoslovanska komisija za izpolnjevanje videmskega sporazuma je preteklo soboto zaključila svoje zasedanje v Ljubljani, ki je trajalo od 15. oktobra. Italijansko delegacijo je na tem zasedanju vodil vodja tržaškega urada za zvezo z zunanjim ministrstvom v Rimu Cesare Pasquini, jugoslovansko delegacijo pa Karel Font, svetnik v zveznem sekretariatu za notranje zadeve. Ob zaključku zasedanja je bilo objavljeno uradno sporočilo, v katerem je rečeno, da je stalna komisija z zadovoljstvom ugotovila, da se videmski sporazum uveljavlja v korist zainteresirane prebivalstva na obeh straneh meje. V uradnem sporočilu so navedene tudi olajšave, o katerih so se na tem zasedanju sporazumeli.

Propustnice in bivanje

Na prvem mestu je treba omeniti, da je stalna komisija med drugim sklenila, da se veljavnost dovolilnic za prehod meje podaljša na eno leto. Dovolilnice bodo odsej opremljene s fotografijami, ki bodo enakega formata, kot one na osebnih izkaznicah. Poleg tega bo propustnica veljala za celotno sosednje področje, odnosno, na zahtevo sosednika, za celotno področje, o katerem govori videmski sporazum. Nove propustnice bodo pričeli izdajati 1. januarja 1958, vendar lastniki lahko izkoristijo sedanje propustnice do 31. avgusta 1958. Komisija je tudi sklenila, da bodo stare propustnice lahko opremili s fotografijami in jih uporabljali do 30. junija 1958.

Tudi rok za vrnitev na področje stalnega bivanja je podaljšana za 24 ur, t. j. od dotedanjih 48 ur na 72 ur ali tri dni.

Novi prehodi in okrepitev avtobusnih zvez

Poleg tega so na zasedanju stalne komisije sklenili, da bodo odprli deset novih blokov druge kategorije za prehod motornih vozil. Ti prehodi so naslednji: Campore, Kaštelir, Socer, Lipica, Klarič, Miren, Neblo, Golo Brdo, Mišček in Livek. Čež te bloke pa bodo lahko pre-

Na Poljskem in na Madžarskem so te ideološke razlike dovedle do prvih korakov spreminjanja ustroja.

Odločilni ugovor proti marksističnemu komunizmu, da namreč ne vodi, kakor to zatrjuje, v svobodno in pravičnejšo družbo, pač pa neizogibno v diktatorski gospodvalni ustroj in v totalno podjarmljenje, se ne pojavlja danes — po štiridesetih letih obstoja boljševiškega ustroja —, pač pa so do tega spoznanja prišli že zelo zgodaj ne samo meščanski kritiki, pač pa tudi mednarodni voditelji delavskega gibanja. Ze Proudom je v Marxu označeval »sefa nove neustrečnosti«. Ze leta 1918 se je Alexander Parvus-Helphand poslovil od komunizma z naslednjimi besedami: »Edini uspeh boljševizma je, da se vzdržuje na oblasti. Boljševizem se je pretvarjal, da mora izrabljati vladno oblast, da bi z njo čuval koristi proletariata; v resnici pa je izrabljala proletariata, da bi si obdržala oblast v svojih rokah.«

Nekaj let kasneje je Leo Trocki, ki je sam z obilno udeležbo gradil sovjetski ustroj, pokazal, da vodi ta ustroj v osebno diktaturo, v državni kapitalizem in v absolutno gospodovanje birokracije. Na podlagi očitnih dokazov je dognal, da je »diktatura proletariata« dejansko »diktatura nad proletariatom«.

Take kritične ugotovitve so komunisti izrinili in potlačili. Odkritelje so zasledovali, potvarjali ali likvidirali. Sele po Stalinovi smrti se je v komunističnih vrstah in med zaslužnjimi narodi spet pojavila kritika, po kateri je komunistična stvarnost bolj kot kdajkoli oddaljena od objavljenih idealov. Ta dvom je pričel fermentirati in njegovi učinki so že očitni. Nobeni še tako barbarski protikrepi s strani ortodoksnih komunistov ne bodo mogli za stalno tega razkroja preprečiti.

Prav ta situacija današnjega komunizma je ozadje obširne analize, ki jo je sve-

Vrednostni papirji

Zahteva po uvedbi efektov na prinesitelja

Fašizem je med vojno odpravil brezimenost vrednostnih papirjev, zlasti delnic trgovinskih in industrijskih podjetij, da kontrolira lastnike podjetij v času fašistične anarhije in da jih obdavi. Pričakovalo se je, da bodo te omejitve gospodarske svobode z vojno odpravljene, toda tudi demokratične vlade so držale v kreposti te odredbe zaradi večjih finančnih dohodkov in na kvar gospodarskemu razvoju.

Dr. Josip Agneletto je že leta 1949 in tudi pozneje pri vsaki razpravi o tržaškem mestnem proračunu zahteval za Trst odpravo brezimenosti vrednostnih papirjev kot predpogoja za razvoj večjih, zdravih gospodarskih podjetij. V Trstu zavezniki niso imeli smisla za to, toda Sicilija in potem Sardinija, kot avtonomni deželi, sta brezimenost vpeljali. In dokazalo se je, da so v Siciliji poskočile glavnice, vložene v gospodarska podjetja, od par milijard na preko 60 milijard lir.

V Trstu je v hranilnici in v bankah naloženih 72 milijard, gospodarska podjetja pa so brez kapitalov. Zato pozdravljamo iniciativo predsednika trgovsko-obrtno-poljedelske zbornice prof. Luzzatto-Fegiza, ki zahteva tudi za Trst uvedbo brezimenosti delnic, kar je za podvig tržaškega gospodarstva tako važno kot prosta cona in mornerica.

Zelimo samo, da bi hvalevredna pobuda maelata tudi na razumevanje rimskih oblasti.

hajali samo lastniki propustnic, ne pa tisti, ki prekoračijo mejo s potnim listom.

Komisija je sklenila tudi upostaviti dve novi avtobusni zvezi. Prva, ki bo stalna, bo vozila na progi Savudrija-Umag-Piran-Koper-Trst, druga pa bo sezonska, in sicer med Portorožem in Trstom.

Mnoge avtobusne proge bodo okrepili. Tolmin-Kobarid-Cedad, Solkan-Gorica. Za to progo so sklenili, da bodo avtobusi vozili na njej ob delavskih petkrat, ob praznikih pa dvakrat do sedemkrat. Okrepili bodo tudi promet na progi Medana-Gorica in Buje-Trst. Povečane bodo tudi zveze na progah Sežana-Trst, Herpelje-Kozina-Trst in Nova Gorica-Gorica-Trst.

Točne vozne rede vseh teh prog bodo odredili krajevni organi.

Prenos mesa

Kakor je znano, so italijanski carinski organi zadnje čase začeli preprečevati prenos surovega mesa z jugoslovanskega na italijansko ozemlje. Postavili so se na stališče, da posamezniki lahko prenašajo kuhano, pečeno ali drugače predelano meso, ne pa surovo meso. To je vzbudilo med prizadetimi prebivalstvom precejšnjo nevoljo, saj so Jugoslavlani za to dobili na tej strani kakšno liro, za katero so si kaj kupili, italijansko obmejno prebivalstvo pa je ceneje prišlo do kakšnega dobrega zrezka. Seveda so bili s tem prizadeti mesarji na italijanskem obmejnem področju, in takšno prenašanje tako občutljivega živila kot je meso, ni ravno zdravstveno priporočljivo. To sta bila dva razloga, zaradi katerih so italijanski cariniki zavzeli omenjeno stališče, ki so ga prizadeti prebivalci občutili kot krivico.

Tudi o tem so govorili v Ljubljani. Čeprav so se italijanski delegati precej upirali, so se končno le sporazumeli, da bodo prebivalci na osnovi priloge 9 videmskega sporazuma še nadalje lahko prenašali z ene strani na drugo dovoljene količine surovega mesa.

točni javnosti predložil Milovan Djilas. Djilas je prepričan, da »novi razred« svojih pozicij nikoli ne bo prostovoljno zapustil, pač pa, da ga bo treba k temu prisiliti. Protisile so za Djilasa že na obzoru. Demokratične zahodne sile so sprožile razvoj, ki bo dovedel do velike gospodarske in politične enote. Te namere pospešuje naraščajoča industrializacija v manj razvitih deželah. Ta razvoj bo po Djilasu prisilil tako kapitalizem, kot komunizem k odločilnim spremembam. Djilas je prepričan, da totalitarizem v komunističnih deželah ustvarja sile, ki bodo z novim razredom temeljito pometle. Zaslužnjimi narodi, tako pravi Djilas, spoznavajo, da so cilji, zaradi katerih morajo živeti v sužnosti, napačni in nedosegljivi. Djilas pa misli, da bo komunistični ustroj propadel samo, če se narodi ne vdajajo praznim populističnim, pač pa, da sam temelj pokončajo: oblastniški, lastniški in ideološki monopol novega razreda.

V svojem znamenitem članku o madžarskih dogodkih v ameriški reviji »New Leader«, ki je nekako dopolnilo njegove knjige, je Djilas ugotovil, da so vzhodnoevropski narodi že sami prevzeli svojo usodo v lastne roke: »Revolucija na Madžarskem pomeni začetek komunističnega konca.« Casovna znamenja kažejo na začetno propast komunizma. Dogodki v satelitskih deželah, na Kitajskem in v sami Sovjetski zvezi kažejo, da se vladajoči razred obupno in z vsemi sredstvi bojuje za ohranitev oblasti in svojih priviležijev. Djilas se zato čuti opravičenega preroka, ki napoveduje, da bo komunizem moral prejeti slej za vedno zapustiti zgodovinsko pozornico, ker se je sam obsodil na propast.

Edina naša želja v tem trenutku bi bila, da bi bodočnost nagradila tega nekdanjega zagrozenega komunista z imenom resničnega preroka. (Konec)

TRŽAŠKI PREPIHI

O sopotnikih

Nekemu gospodu, ki nam je pred časom napisal obširnejše pismo, je v veliki skrbi za slovenski tisk ušla trditve, da »Demokracija«, točneje v polemikah uporabljamo v vsakem tretjem stavku besede »sopotnik«. Temu gospodu pomen besede gotovo ni neznan, in zanj tudi verjetno ni brezpomemben, ker bi mu ta izraz sicer ne vznemirjal živčevja.

Sovjeti doživljajo hudo sušo s sopotniki, in tudi naši titovci in komunisti so že pred časom poželi vse, kar je slovenska zemlja tega pridelka rodila v Trstu, kot na deželi. Naši sopotniki raznih osnovno-političnih barv se vrtijo okrog titovskega zlatega teleta in uživajo blesk ter pri tem požirajo tudi po kako skromnejšo ali izdatnejšo mrvico.

Ob hudem pomanjkanju naravnih sopotnikov so se v Sovjetski domislili umetnih. Tako so poslali v vseмирje svoje »sputnik«, ki naj bi zamenjal tiste sopotnike, ki so na Zahodu in na Srednjem vzhodu izostali. Tako je umetni sopotnik zašel v prvo vrsto svetovnega zanimanja. Ne le v polemiki, tudi po drugih časnikarskih stolpcih blešči njegovo ime. Ne vemo, če se je »neki gospod« obrnil sedaj s pismi na svetovni tisk in mu očital preveliko uporabo besede »sopotnik«.

Učenost nas poučuje, da se sopotniki

pri kroženju okrog svojega očma počasi obrabijo in končno cmoknejo na tla. O tem sta se v zadnjem času morala prepričati tudi Togliatti in Vittorio Vidali. Zato sta z orjaškimi plakati oznanila pomembnost in slavo umetnega sopotnika, da bi z njegovim vzgledom preprečila nadaljnjo točo svojih naravnih sopotnikov. Zamolčala pa sta, da se tudi umetni sopotnik obrabi in spremeni v prah in pepel.

Med naravnimi in umetnimi sopotniki dejansko ni nobene bistvene razlike. Eni in drugi se vrtijo kot jim ukažejo, eni in drugi oznanjajo samo tisto, kar jim zapovedujejo, eni in drugi so zgolj roboti, enim in drugim je zagotovljen štrbunk na tla!

Jasen odgovor Hruščevu

Kakor znano se je Stalinov dedič Nikita Hruščev obrnil s posebnim pismom na vodstva socialističnih strank na Zahodu, in tem socialistom, ki so jih komunistični poglavarji v Kremlju še pred nedavnim zmerjali za fašiste, poskušal soliti pamet pri napadalnih načrtih Sovjetov na Blžnjem vzhodu. Odgovori socialistov so bili raznih vrst.

Nizozemski socialisti so bili v odgovoru zelo kratki, zato pa jasni in nedvoumni. Napisali so:

»Spoštovani gospod, po naročilu vodstva Socialistične stranke potrjujem prejem Vašega pisma in priloge spomenice.

Spričo našega prepričanja, da ste Vi tisti, ki s svojim ustrojem vladanja in nadvladanja ogražate mir na svetu, ne obstojajo nikakršni pogoji za razpravljanje med Vami in nami.

Z izrazi Vam že znanih čustvovanj.

beležim EVERT VERMEER, predsednik Socialistične stranke.

Mi bi še dodali: V pouk in kratek čas vsem resnično neodvisnim tržaškim socialistom.

Titovske maščevalnosti

Iz Beograda sporočajo, da so iz službe pri »Rudjer-Boskovićevem« zavodu za atomsko raziskovanje v Zagrebu odpustili Stevana Dedičerja, brata Vladimirja Dedičerja, znanega življenjepisca Tita. Uradno utemeljujejo ta ukrep s tem, da Dedičerja na to mesto ni bil primeren.

Poučeni krogi pa pravijo, da je vzrok odpustitve članek, ki ga je pred kratkim objavil Stevan Dedičerja v ameriškem strokovnem listu »Bulletin of Atomic Scientists«. V tem članku zahteva Dedičerja v svojo mnenja in kritike in piše, da ne pravilno pomanjkanje za svobode marksistično »znanstveno« družbo v vseh pogledih »nesigurno in neuspešno«. Po Dedičervem mnenju je potrebno »brezobzirno kritično zadržanje«, če hoče kakšna država voditi stvarno in uspešno politiko.

+ Arh. Anton Radović

Kar nenadoma se je v sredo popoldne raznesla žalostna vest, da je na svojem domu nenadoma preminul g. arh. Anton Radović. Lsti dan je bil jutraj še v Trstu, a popoldne je takoj po kosilu odšel na pokopališče nadzirati delo postavitve nagrobnega spomenika pok. župniku-dekanu Grbcu. Bil je zelo dobre volje. Ko se je vrnil domov, je šel, kot po navadi, malo počivati na divan v svoji pisarni. Tu ga je morala doleteti slabost, in preden je utegnil poklicati družino, je padel pred vrati obeležen. Kmalu potem so ga na tem mestu našli, a videli so takoj, da ni več nobene pomoči.

Pokojni arh. Radović je umrl v najlepši moški dobi 62 let. Po osnovni šoli je študiral v Gorici in v Trstu. Po prvi svetovni vojni je študije nadaljeval v Benetkah in v Rimu, kjer je tudi diplomiral. Delal je nato doma pri očetu, kjer so imeli zelo cvetočo industrijo kamna. Pošiljali so izdelani kamen daleč po svetu, največ pa v Egipt. Kmalu je sam prevzel vodstvo industrije, ki je plodovito delovala do druge svetovne vojne. Za časa vojne so vsi naši kamnolomni počivali, toda kmalu po vojni je tudi pok. arh. spet začel delovati. Omejil se je sedaj le na izvoz surovega kamna, ker za izdelavo kamna se zaradi šibkega zdravja ni čutil več dovolj čvrstega. Njegova industrija je bila sedaj v polnem teku ter je podjetje uživalo povsod velik ugled.

Pok. arhitekt se pa ni udeleževal samo v svoji industriji, ampak tudi na drugih področjih. Takoj po prvi svetovni vojni je prevzel predsedništvo takratnega prosvetnega društva »Javne ljudske knjižnice«, ki je pod njegovim vodstvom uspešno delovala bodisi knjižnica kot taka, kot tudi drugi posamezni odseki, od katerih je bil dramatični odsek najbolj delaven, saj je v eni sami sezoni spravljal na oder kar 5 do 6 večjih dramskih del in silenih prireditelj. Fašizem je to delo ustavil. Kmalu nato je arhitekt Radović postal predsednik »Ljudske posojilnice«, katero je ustanovil takratni župnik Vodopivec.

Po združitvi obeh takratnih posojilnic v eno je arh. Radović obdržal predsedništvo nove ustanove, kateri je ostal nepremeno na čelu do svoje prezgodnje smrti. Posebno sedaj po vojni je posvetil velik del svojih skrbi nabrežinski posojilnici ter je njegova zasluga, da je od takratne Zavarovalne uprave dosegel visok kredit, s katerim je posojilnica lahko uspešno začela s svojim delovanjem. Ta zavod je razširil svoje delovanje po vsej bližnji in daljni okolici ter s svojim delovanjem pomagal kmetu, delavcu

in obrtniku. Po predsednikovi zaslugi je zavod užival splošno zaupanje.

Tudi na političnem področju ni stal ob strani. Našemu demokratičnemu gibanju se je pridružil takoj v začetku ter ostal zvest prijatelj naše ideje do njegove poslednje ure.

Pogreb pokojnega arh. Radoviča je bil pretekli četrtek popoldne, točno tri tedne po poroki najmlajše hčerke Luči.

Ze dolgo pred uro se je začela zbirati množica ljudstva iz vseh krajev naše občine in zelo veliko jih je bilo tudi iz Trsta, Gorice in drugih. Mnogo vencev in cvetja se je nagrmadilo okrog mrtvaškega odra v rojstni hiši.

Pogreb je vodil domači č. g. župnik, katerega je spremljal tudi č. g. dekan iz Sempolaja. Nabrežinska godba ga je spremljala z žalostinkami na njegovi poslednji poti. Ze mrak je legal na zemljo, ko so pokojnika spustili v družinsko grobnico ter je takrat le malokakšno oko ostalo suho.

Dragi Anton, po utrudljivem delu v življenju si dosegel večni počitek. Počivaj v miru in domači grudi!

Težko prizadeti družini naše iskreno sožalje in sočustvovanje.

POPRAVEK

V osmrtnici za pok. arh. Radovičem se je vrnila tiskovna pogoška. Pravilno glasi: ... hčerki Xenia z možem Enzom FOGHER.

Krojni tečaj ERRE-VI

Naznanjamo, da se bo spet vršil krojni tečaj v ulici Alveriano 6. Gospe in gospodične, ki se nameravajo vpisati, naj se zgledajo istotam. Vpisovanje bo trajalo štiri dni, to je od 28. do 31. oktobra, od 9. do 17. ure, kjer interesentke dobijo tudi vsa podrobna pojasnila.

Istočasno in istotam se lahko vpišejo v drugi tečaj vse one učenke, ki so obiskovale prvi tečaj. V drugem tečaju dobijo drugo, novo knjigo s popolnoma novim programom.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Vinko B. RIDER, KANADA. — Iskrena Vam hvala za vzpodbudno besedo priznanja! Zaželeno knjigo Vam bomo poslali, slovenskega prevoda »Novega razreda« ni. Delo bo izšlo v italijanski.

Uredništvo

Odgovorni urednik: Prof. Dr. ANTON DABINOVIC Tiskarna Adria, d. d., v Trstu